

Kuntajohtaminen uuden kynnnyksellä

USO5 –päätösseminaari 2.12.2020

@MinnaKarhunen

Mitä tiedetään koronan kuntavaikutuksista tässä vaiheessa?

Vaikutukset eroavat lyhyellä ja pitkällä tähtäyksellä

- Alkuvaiheessa korona on pienentänyt kuntien menoja. Menot (hoito- ja palveluvelka) kasvavat tulevina vuosina.
- Alkuvaiheessa toimintatuotot pienentyneet rajusti. Tuotot mitä todennäköisemmin korjaantuvat ennalleen. Ei itsestään selvää.
- Kunnallisverojen supistuminen on ollut odotettua vähäisempää. Yhteisöveron pudotusta korjaa valtion koronatuki.

Koronakriisi heikentää kuntataloutta

Vuonna 2020

2,5

miljardia
euroa

Vuonna 2021

1,7

miljardia
euroa

1.12.2020

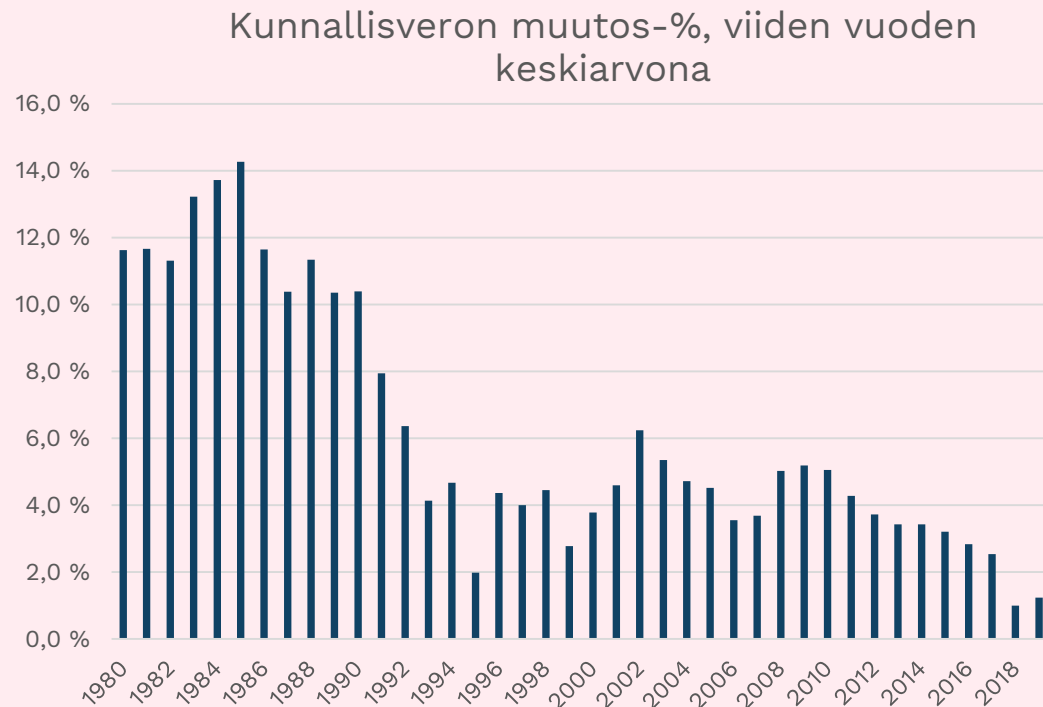
**KUNTA
LIITTO**

Hallituksen päätökset syksyyn 2020 mennessä

Koronatuet kunnille 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024	Yhteensä
Valtionosuuden lisäys mm. kunnallisverotulojen menetysten, maskihankintojen ja muiden	722					
koronavaikutusten (€/asukas) kompensointiin	400	46				1 168
Lisäys harkinnanvaraiseen valtionosuuden korotukseen	50	20				70
Yhteisöveron jako-osuuden +10 %-yksikön korotus	410	550	110			1 070
Sairaanhoitopiirien suora tuki valtiolta	600					600
Testaus-, jäljitys- ym. koronakustannusten korvaus	350	1 660				2 010
Hoitovelan purku (450 miljoonaa vuosina 2021-2023)		150	150	150		450
Joukkoliikenteen tuet	200					200
OKM:n korona-avustukset	159	75	75			309
Veronmaksulykkäyksen kompensatio	114	-86	-37			
YHTEENSÄ	3 005	2 415	298	150	0	5 868
Kiky-sopimukseen liittyvän vos-leikkauksen jääminen	-78	0	-234	-234	-234	

Kunnallisvero kasvaa hitaammin kuin ennen

Lähde: Tilastokeskus

Kunnallisvero kasvoi keskimäärin 6,3 % vuosina 1976-2019.

Kunnallisvero kasvoi keskimäärin 2,3 % vuosina 2010-2019.

**Syy: Ansiotulojen
nousu pienentynyt,
väestörakenteen
muutos, kasvaneet
verovähennykset**

Yhä useampi kuntalainen ei maksa kunnallisveroa lainkaan.

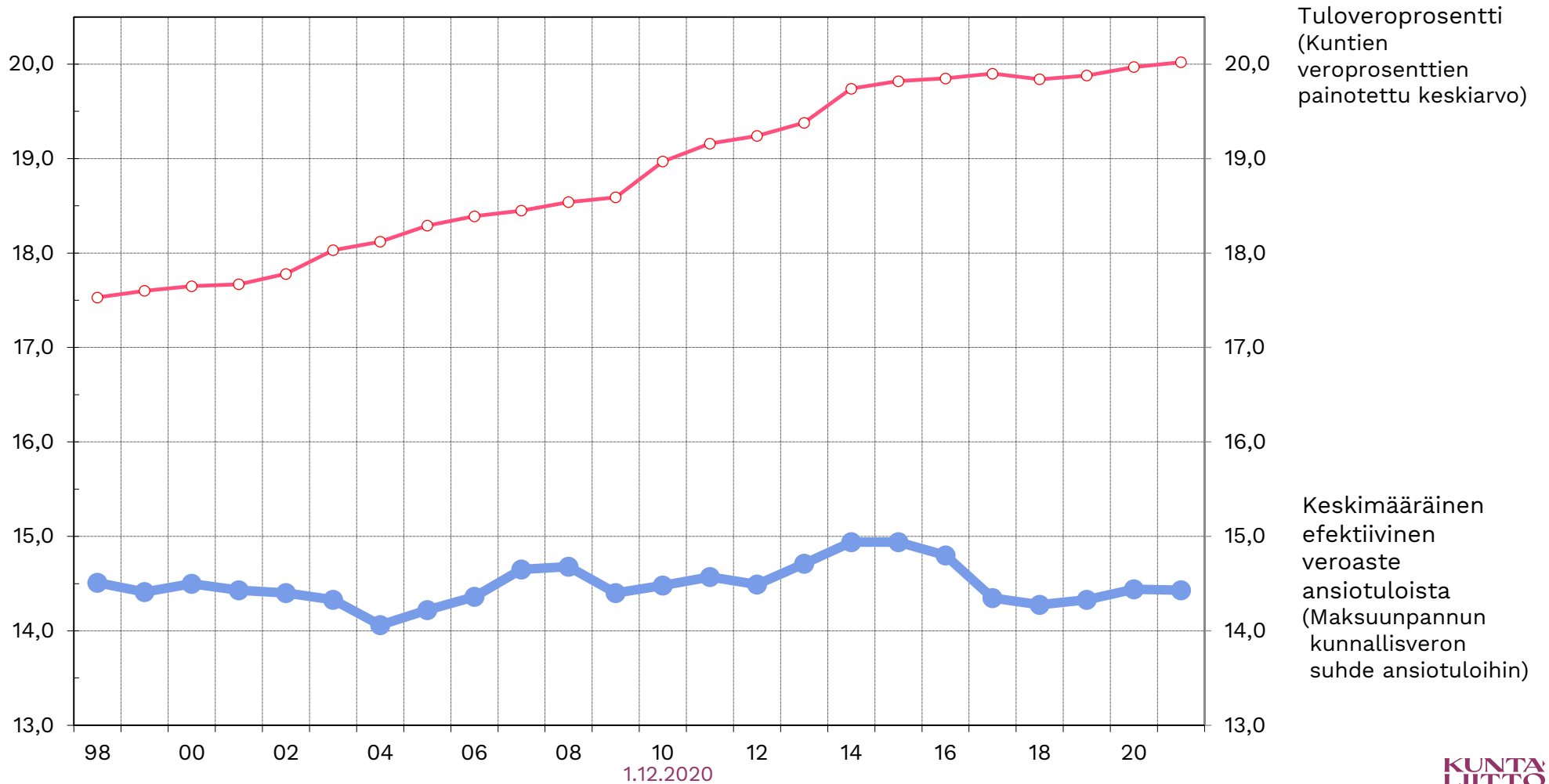
Palkansaajalla kunnallisverokynnys noin 15 600 euroa/vuosi, eläkeläisellä noin 11 600 euroa/vuosi

Palkansaaja	
Kunnallisverokynnys	Euroa/vuodessa
2015	9 740
2016	11 900
2017	14 400
2018	14 700
2019	15 270
2020	15 630

Nimellinen ja efektiivinen kunnallisveroprosentti

Useat kunnat ovat kompensoineet vähennysten korotuksen vaikutuksen nostamalla tuloveroprosenttiaan.

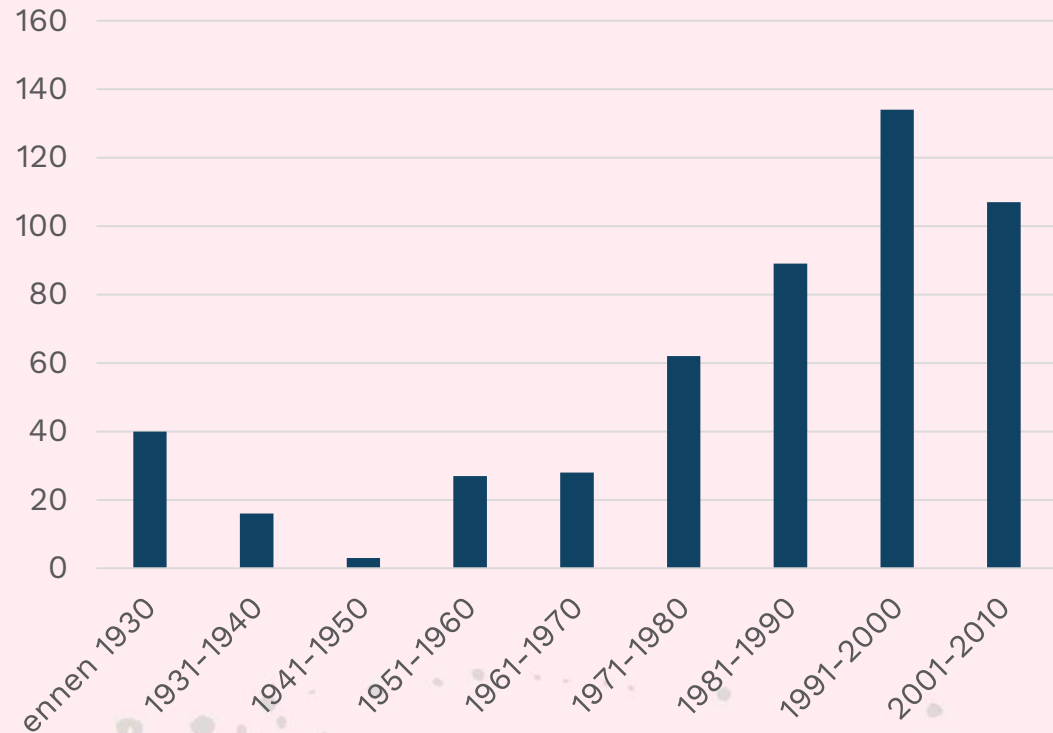
Vaikka nimellinen tuloveroprosentti on noussut, efektiivinen veroaste on kuitenkin jopa laskenut.

**Vuonna 2010 peräti
181 kuntaa nosti
tuloveroa. Viime
vuosina kunnat
ovat korottaneet
verojaan
maltillisesti.**

Kuntien lakisääteisiä tehtäviä on lisätty voimakkaimmin 1990-luvulta eteenpäin

Milloin kuntien lakisääteiset tehtävät on ensimmäistä kertaa osoitettu kunnille?

Valtaosa tehtävistä kohdistuu STM:n hallinnonalalle.

**Sanna Marinin
hallitusohjelman
laajenevat tehtävät
lisäävät kuntatalouden
menoja vuonna 2021
arviolta 370 milj. euroa.**

**Vuoteen 2024 mennessä
menojen lisäkasvu noin
790 milj. euroa vuodessa.**

**KUNTA
LIITTO**

Kuntasektorin tilikauden tuloksen ennakoitaan painuvan miinukselle vuodesta 2021 lähtien

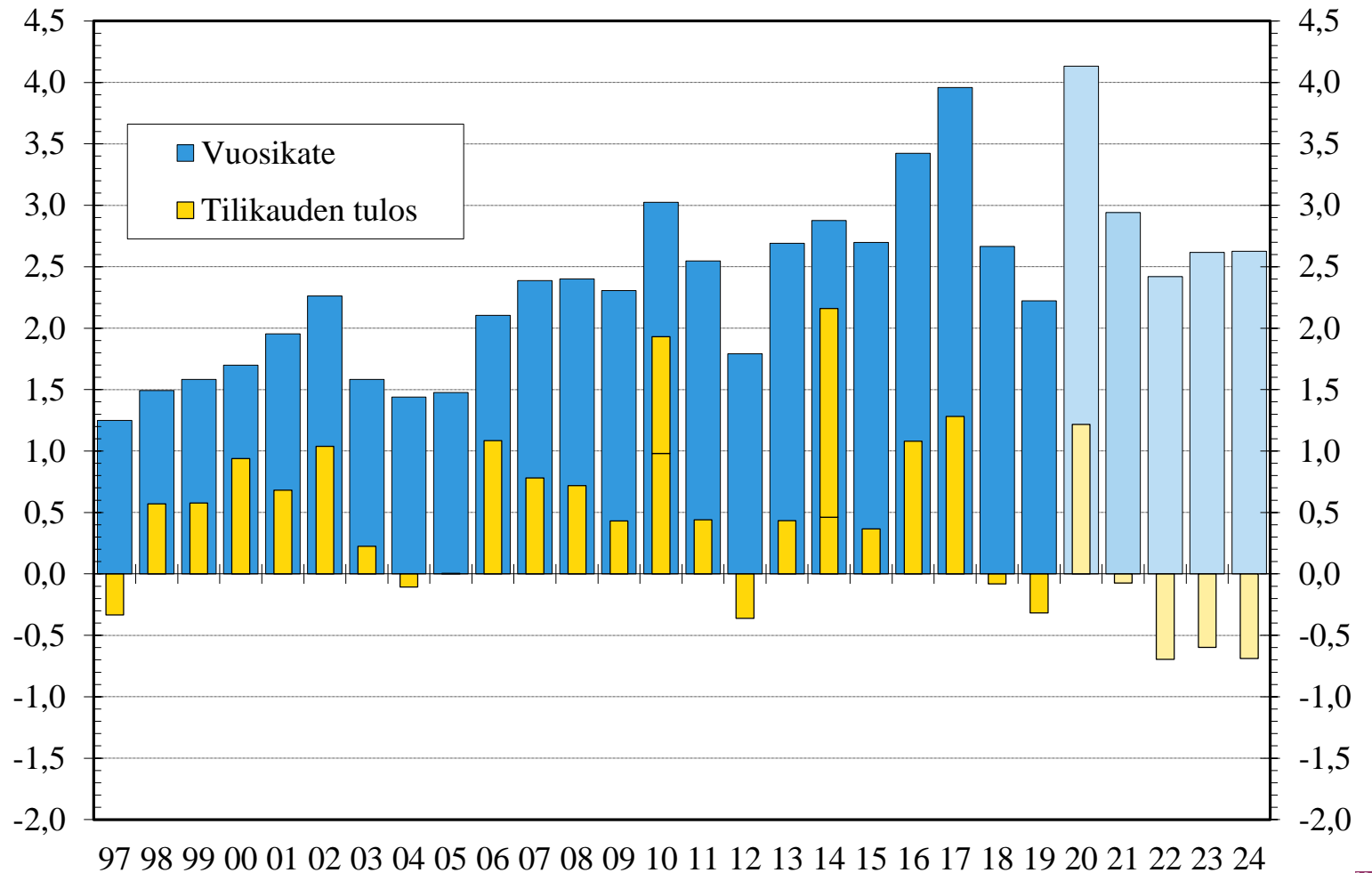
painelaskelman¹⁾ mukaan, mrd.€

Vuonna 2010 tulos sisältää HSY:n perustamisesta johtuvaa pk-seudun kuntien kirjanpidollista myyntivoittoa 0,95 mrd. euroa.

Vuonna 2014 kunnallisten liikelaitosten yhtiöittäminen paransi tilikauden tulosta 1,7 mrd. euroa.

Vuosien 2016 ja 2017 vuosikatetta vahvistivat kikin lomarahaleikkaus ja työnantajamaksujen alennukset. Kiky-säästöt leikattiin täysimääräisinä vuosina 2018-2019.

Vuonna 2020 vuosikatetta vahvistaa noin 2 miljardin euron koronatuki kunnille ja sairaanhoitopiireille. Vuodelle 2021 myönnetty koronatuenn määrä on noin 1 miljardia euroa.

**Sopeuttamispaine
kohdistuu pitkällä
aikavälillä kaikkiin
kuntakokoluokkiin,
mutta erityisesti
pienempiin kuntiin.**

#BUDJETTI2021

Alijäämä **10,8 mrd €**

64,2
mrd
€

BUDJETIN KOKO

53,4
mrd
€

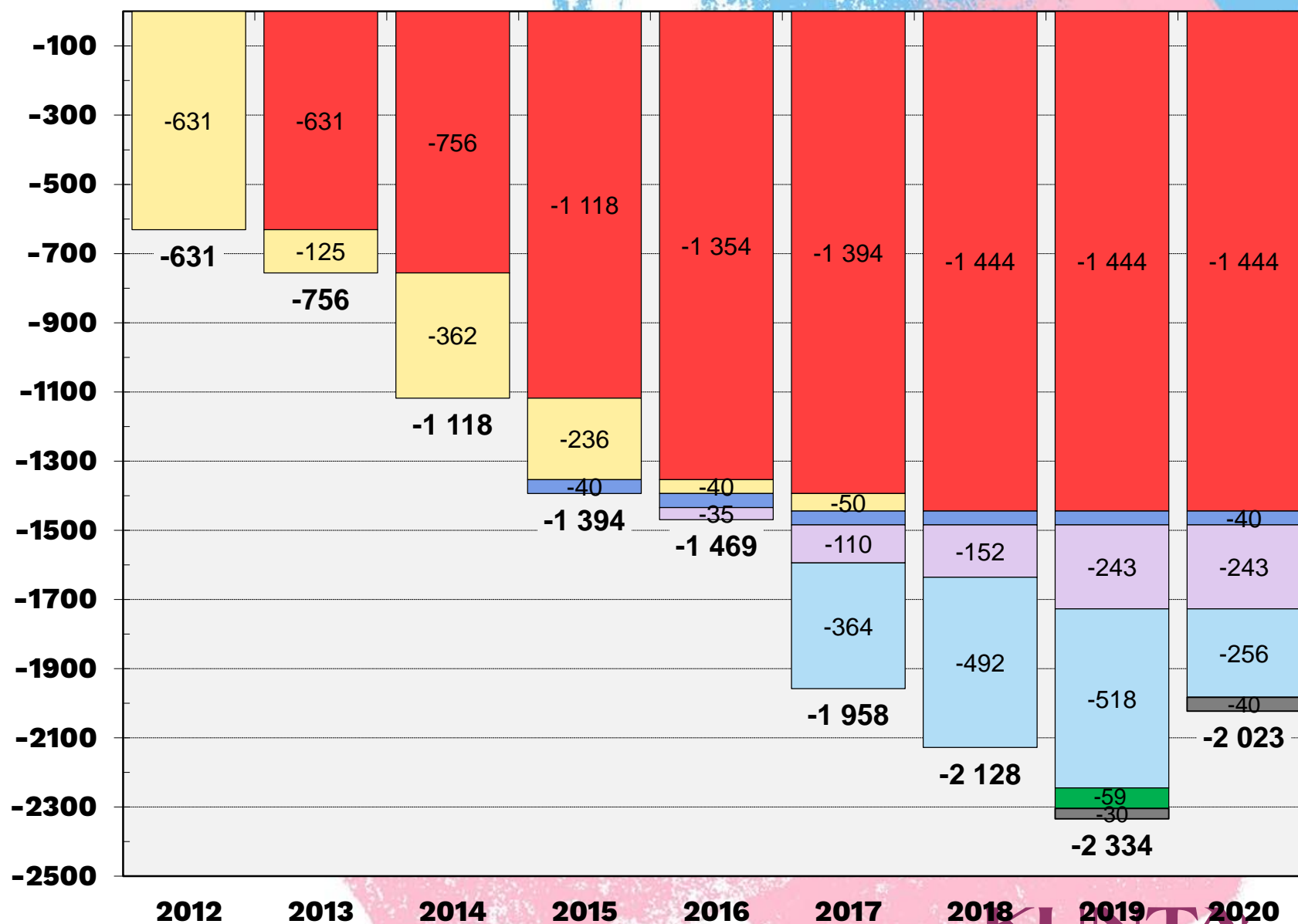
TULOT

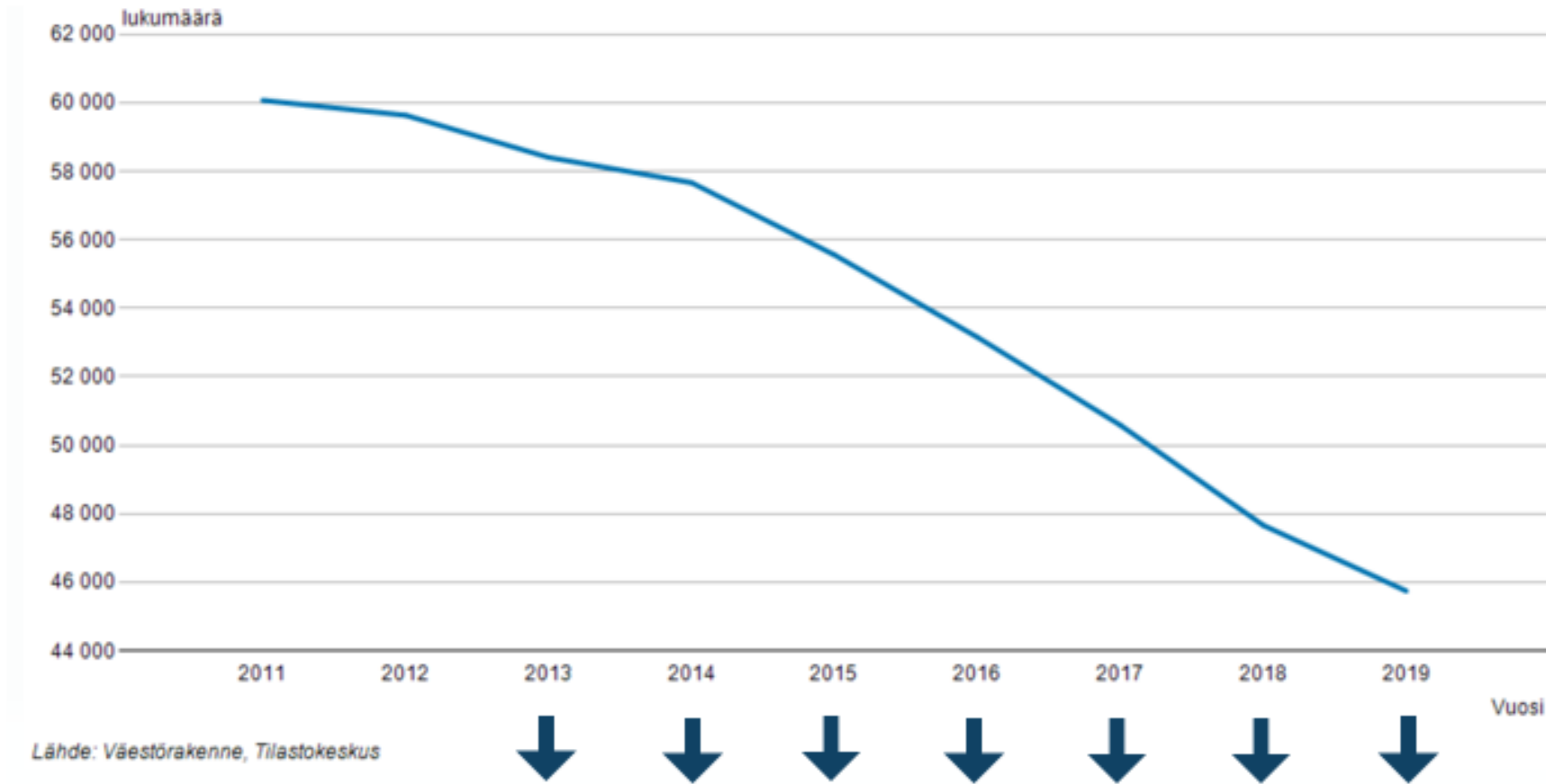
Vuosien 2012-2020 leikkausten vaikutus kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen, milj. €

Lähde: Kuntaliitto 9/19

- Pääministeri Kataisen hallituksen päättämä ko. vuoden uusi valtionosuusleikkaus (2012→)
- Aikaisempien suorien valtionosuusleikkausten kumulatiivinen summa
- Sote-maksukorotusten (40 milj. €) leikkaaminen kunnilta valtionosuutta vähentämällä (2015 →)
- Indeksikorotusten jäädyttämisestä vuosina 2016-2019 johtuva leikkaus
- Kiky-sopimukseen perustuva leikkaus + "Lex Lindström"
- Kustannustenjaon tarkistuksen ylimääräinen kiky-leikkaus (59 milj. €) v. 2019
- Valtionosuusleikkaus digitalisaation kannustinjärjestelmää varten (2019→)

Syntyneet

**Vuonna 2011 syntyi
59 961**

**Vuonna 2019 syntyi
45 613 lasta**

Alueelliset erot syntyvydessä ovat suuria ja heijastuvat kuntien palveluverkkoon hyvin eri tavoin.

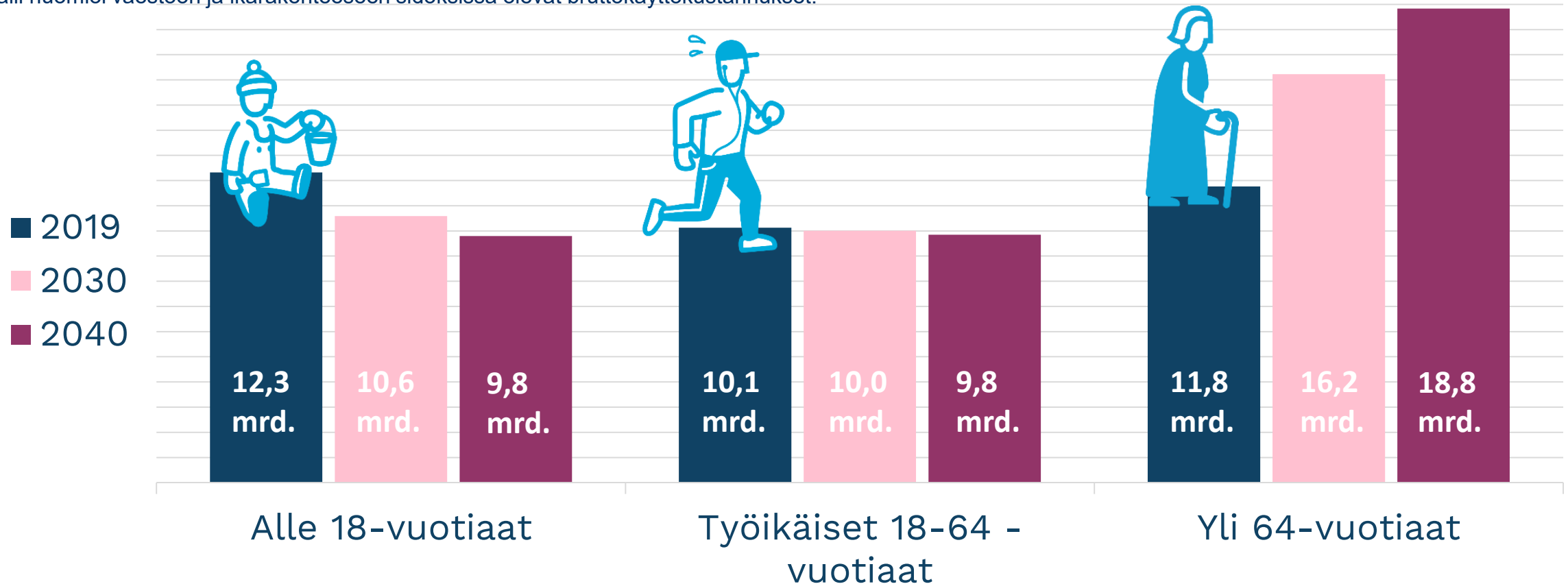
Myös peruskoulutuksen osalta kunnat erilaistuvat, eriytyvät ja erkaantuvat toisistaan ilman uudenlaista strategista ajattelua

Aloittaa peruskoulussa 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026

Ikäihmisten palvelujen kustannukset kasvavat tulevaisuudessa, muiden pienenevät

Väestömuutoksen vaikutus kuntien kustannuksiin

Malli huomioi väestöön ja ikärakenteeseen sidoksissa olevat bruttokäyttökustannukset.

Tulevaisuudessa kuntatalouteen kohdistuu monia taloutta kiristäviä muutospaineita

Uusi hallitusohjelma laajentaa jälleen julkisen sektorin tehtäviä

Ammattitaitoisen työvoiman saatavuus

Yli 65-vuotiaiden suhteellinen osuus väestöstä kasvaa

Tuottavuuden lasku

Työikäisen väestön määrä vähenee

Vieraskielisten määrän kasvu

**Muutto-
liike**

Ilmastonmuutos

Korjausvelka

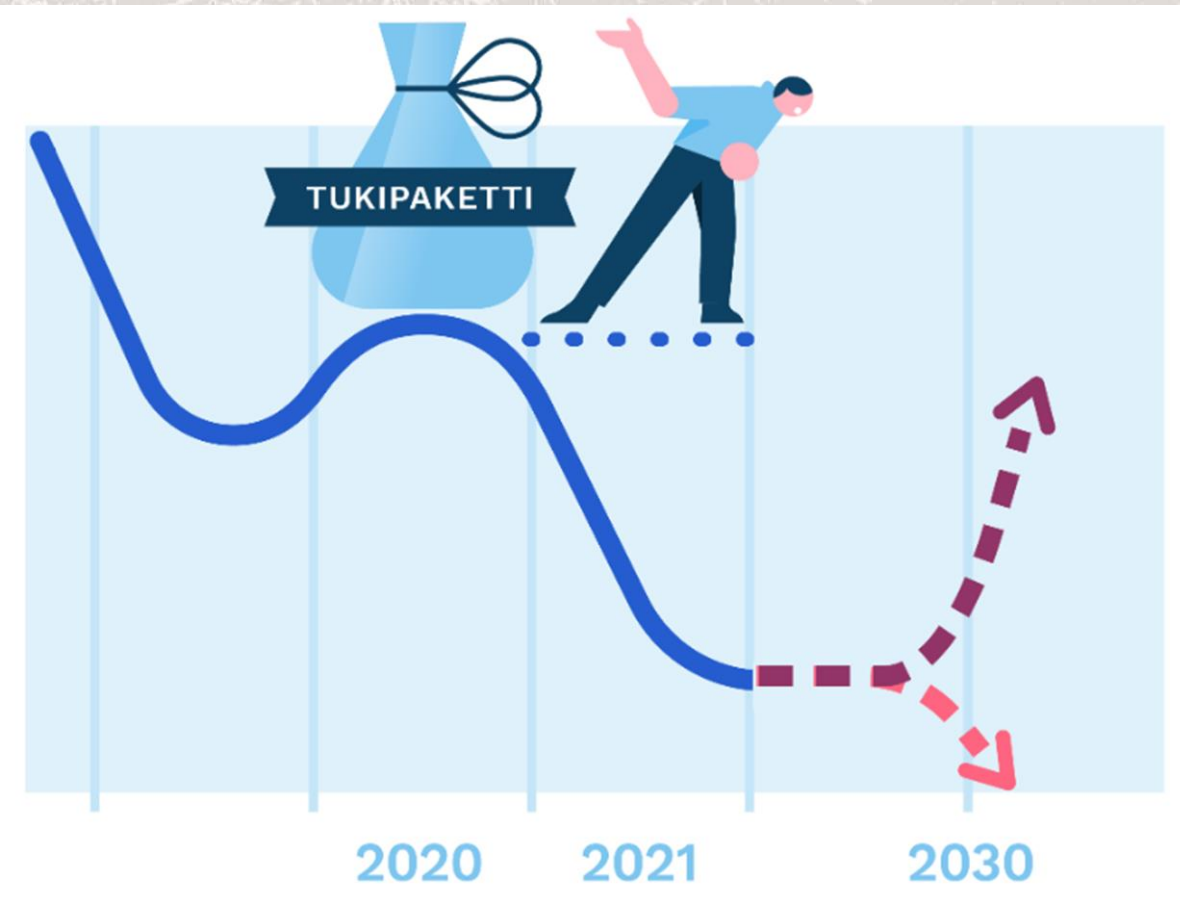
Investointipaineet kasvavissa kunnissa

”Kuntapäätäjiltä vaaditaan nyt erityisen varovaisia askeleita.

Yksi valtion tukipaketti ei taloutta pelasta eikä ainakaan sen suuntaa oikaise. Sen voivat tehdä vain kuntien luottamushenkilöt itse.”

Länsi-Suomi, pääkirjoitus 25.10.2020

**KUNTA
LIITTO**

*Anna minulle tyyneyttä hyväksyä asiat,
joita en voi muuttaa,*

rohkeutta muuttaa, mitkä voin,

ja viisautta erottaa nämä toisistaan.

Tyyneysrukous

Asiat, joita en voi muuttaa

- Muuttoliikenne
- Ikäluokkien pieneneminen
- Väestön vanheneminen
- Monikulttuuristuminen

Asiat, joita en voi muuttaa

- Muuttoliikenne
- Ikäluokkien pieneneminen
- Väestön vanheneminen
- Monikulttuuristuminen

Mitä voin tehdä?

- Tiedolla johtaminen
- Tieto, analysointi, oikea-aikaisuus

Rohkeutta muuttaa, mitä voin

- Palveluverkkomuutokset
- Tuottavuustyö
- Kustannusten kasvun ja ongelmien ennaltaehkäisy, oikea-aikainen ja riittävä palvelutaso
 - Vaatii aluksi lisäinvestointeja
- Investoinnit tietotekniikkaan, infraan
 - Yhtenäiset ratkaisut, kaikkea ei ole järkevää korjata

Muutos

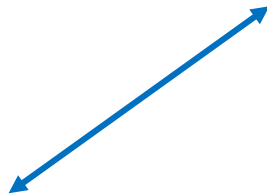
Kokemukset
muutoksesta

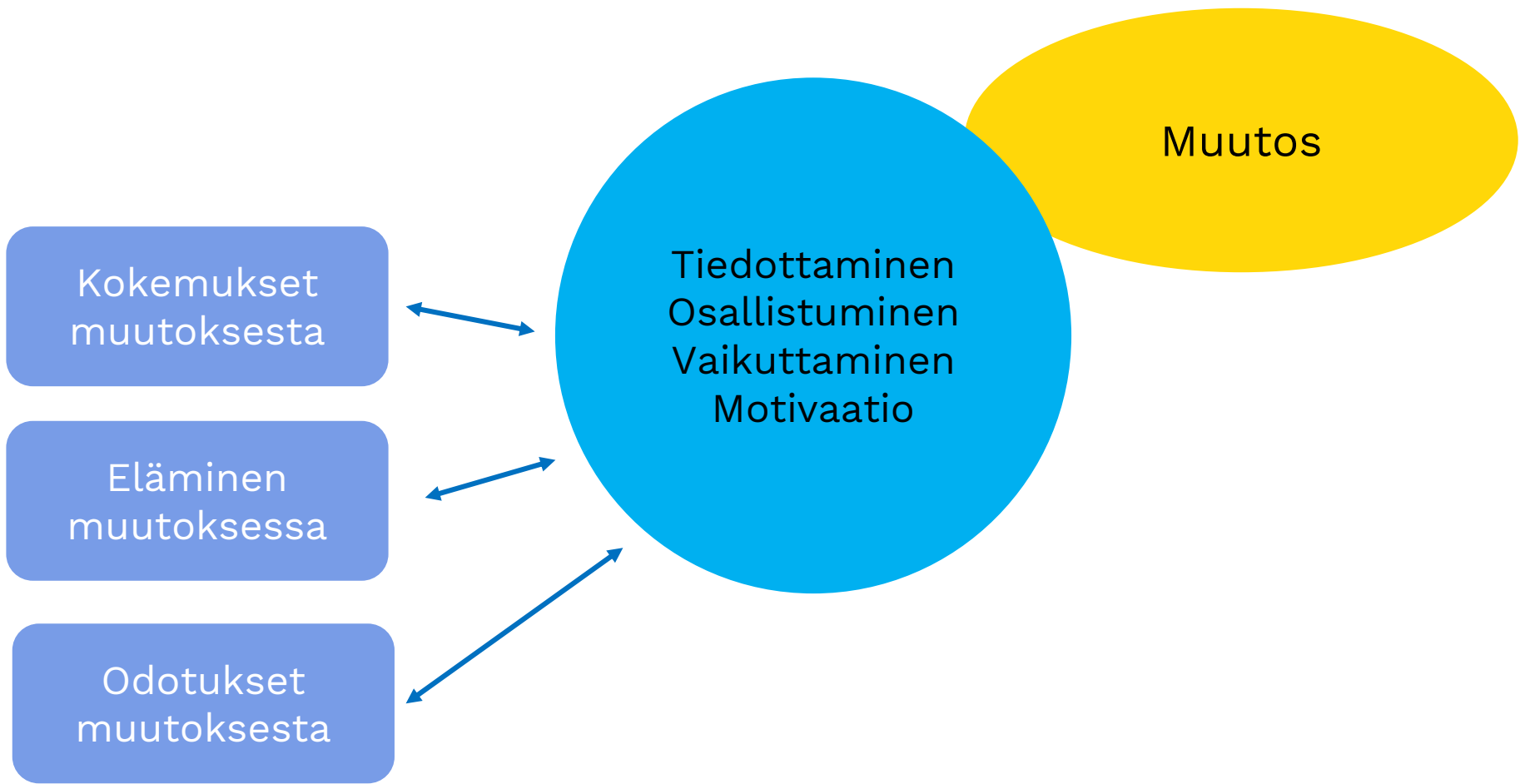

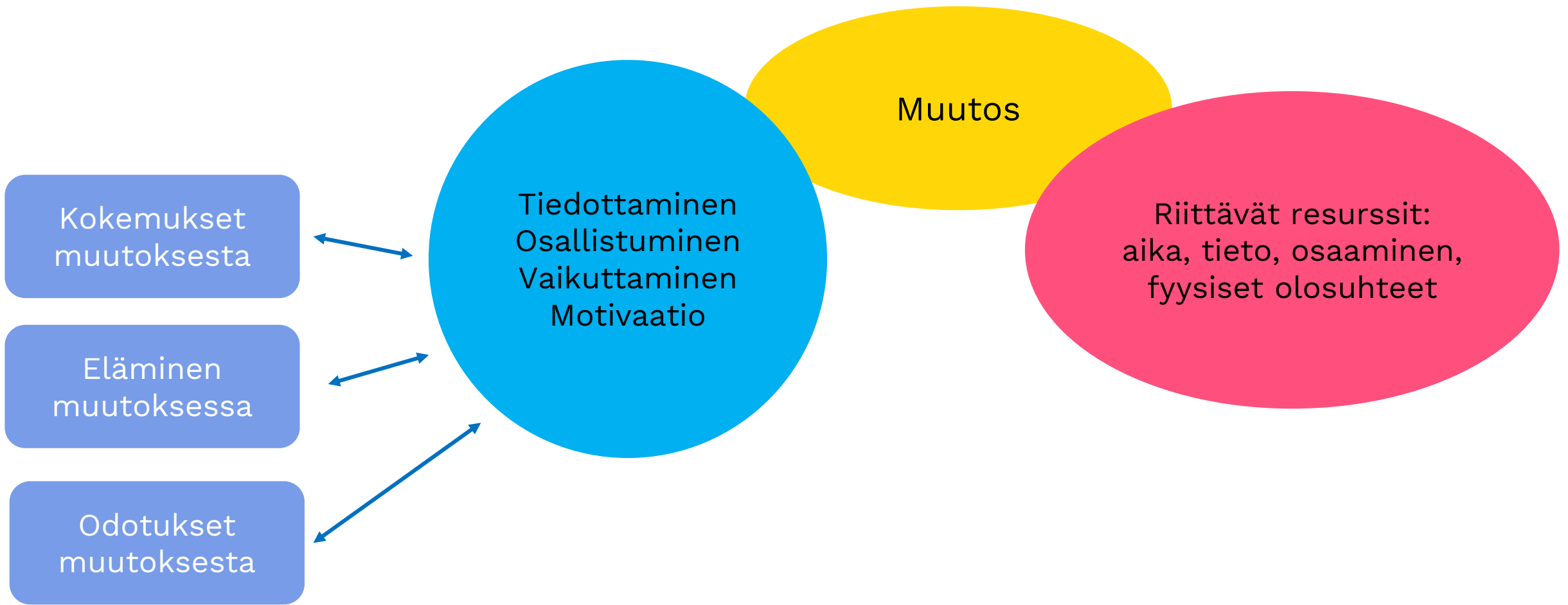
Eläminen
muutoksessa

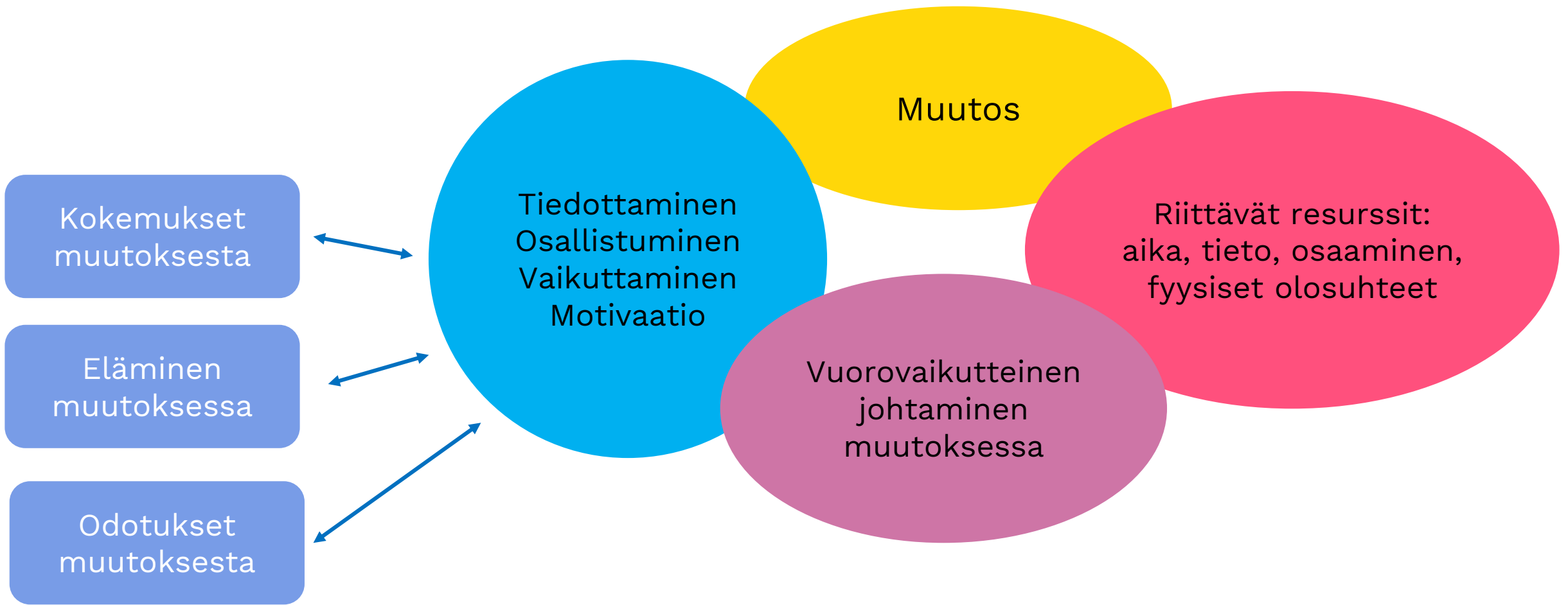

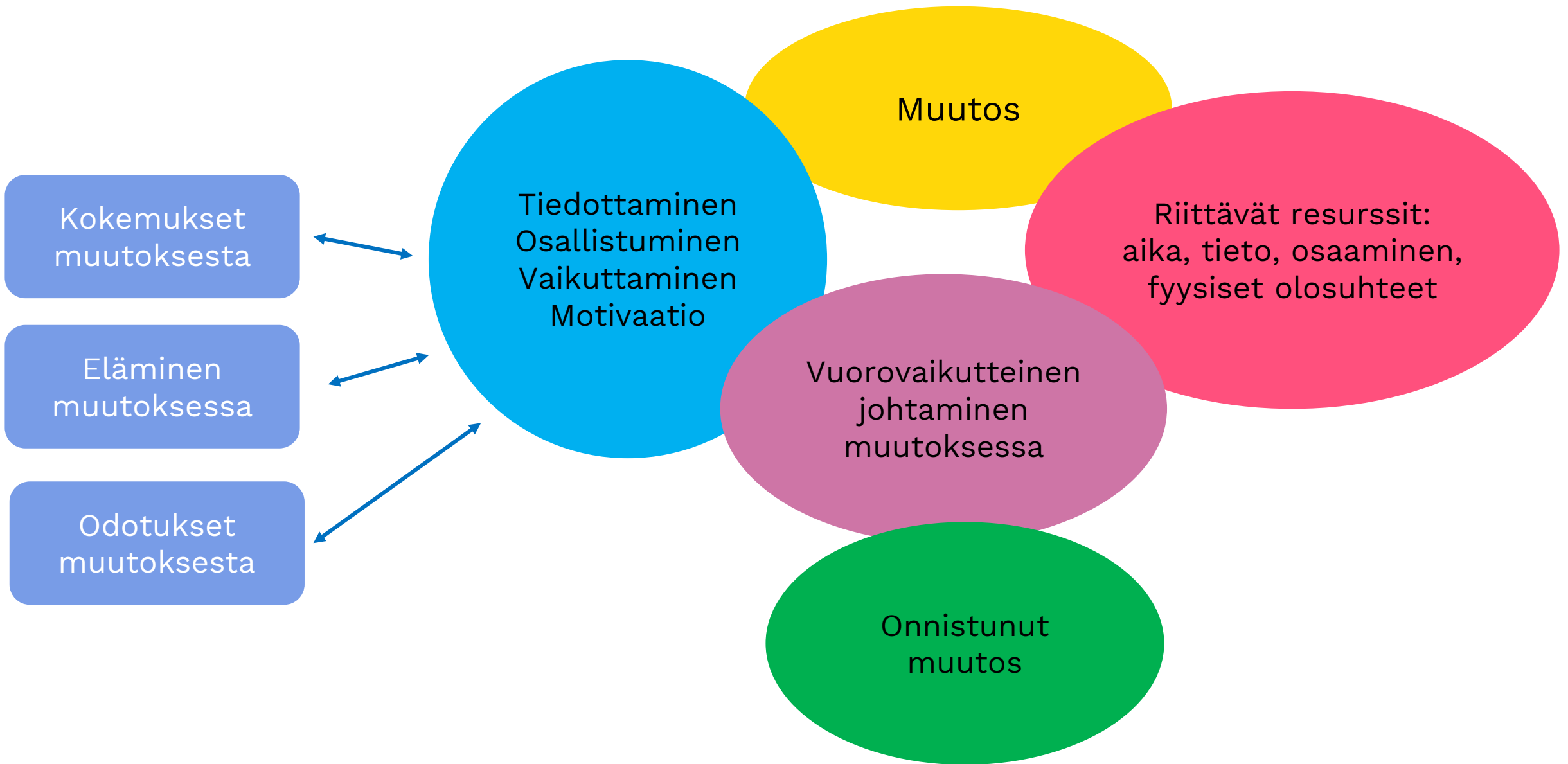
Odotukset
muutoksesta

Hyvinvoiva ja
onnellinen johtaja
luo hyvinvointia ja
onnellisuutta myös
henkilöstölleen.

Work goes Happy
Esa Lehtinen

Korona on kunnille kamala kolaus: "Epidemian jälkeen joudumme miettimään, mitä palveluita julkisilla varoilla ylipäättään tarjotaan ihmisille"

25.5.2020 08:00 | päivitetty 25.5.2020 08:01

VIIKON VIERAS

KANSANTALOUS

SUHDANTEET

POLITIikka

KUNNAT

Julkinen palvelu-
valikoima
?

Kaikkialle
yhtäläiset
palvelut?

Palvelun käyttäjän
omavastuu
?

Mitä, ketä,
miten kauan
ja kuinka kalliilla
hoidetaan
?

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Hae

Ajankohtaista Marinin hallitus Hankkeet Päätökset Tietoa valtioneuvostosta Yhteystiedot

Tietoa ja neuvottaa koronaviruksesta
Tiedotteet
Uutiset
Puheet
Kolumnit ja kirjoitukset
Verkkolähettykset
Kuvat
Valtioneuvosto somessa
Virallinen podcast
Tapahtumat
Teemat
Julkaisut
Avoimet työpaikat
Tilaa aineistoja

Kuntien tulevaisuutta koskeva työ käynnistymässä

Valtiovarainministeriö 13.11.2020 11.16
TIEDOTE

Valtiovarainministeriö on käynnistämässä tulevaisuuden kuntapolitiikan toimenpidevaihtoehtoja valmistelevaa työtä. Työssä haetaan ratkaisuja muun muassa kuntien rahoituspohjan ja tehtävien tasapainottamiseksi ja pohditaan keinoja kuntien roolin ja itsehallinnon kehittämiseksi.

Käynnistyvän työn tavoitteena on tuottaa poliittiseen päätöksentekoon toimenpide-ehdotuksia, joilla

- parannetaan kuntien edellytyksiä järjestää asukkaalleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla;
- kehitetään kunnallista itsehallintoa sekä parantaa kuntien mahdollisuuksia edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa huomioiden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset;
- parannetaan kuntatalouden kestävyyttä ja vakautta sekä samalla vahvistaa koko julkisen talouden kestävyyttä;
- edistetään kuntien omia toimenpiteitä talouden ja palveluiden kestävyuden ja vakauden saavuttamiseksi.

Toimenpidekokonaisuuksien valmistelua varten perustetaan työryhmä ja kaksi alajaostoa. Työn on tarkoitus valmistua vuoden 2021 loppuun mennessä.

1.12.2020

13.11.

3/2019

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kuntien valtiosuusjärjestelmän kehittämistarpeiden esiselvitys

Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2019:18

2/2020

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kunnat käännekohdassa?

Kuntien tilannekuva 2020

Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2020:13

Kiitos.

Minna Karhunen

+358 9 771 2000

Minna.Karhunen@kuntaliitto.fi

@MinnaKarhunen

www.kuntaliitto.fi